

Väylävirasto
Kirjaamo
kirjaamo@vayla.fi
PL 33
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntönnö 6.6.2022, VÄYLÄ/4831/04.01.01/2021

LAUSUNTO RATASUUNNITELMASTA TASORISTEYSTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN VÄLILLÄ TUOMIJOKI-HIIDENJOKI, HYRYNSALMI JA SUOMUSSALMI

Väylävirasto on laatinut ratalain (110/2007) mukaisen ratasuunnitelman tasoristeysturvallisuuden parantaminen rataosuudella Hyrynsalmi-Pesiökylä, välillä Tuomijoki-Hiidenjoki, Hyrynsalmi ja Suomussalmi ja on pyytänyt siitä ratalain 22 a §:n mukaista lausuntoa Kainuun liitolta. Väylävirasto on pyytänyt lausuntopyynnössään Kainuun liittoa toteamaan maakuntakaavan mukaisuuden ja listaamaan ratasuunnitelman käsittämällä alueella vahvistetut tai hyväksytyt oikeusvaikutteiset maakuntakaavat.

Rataosuus Kontiomäki-Pesiökylä on avattu liikenteelle vaiheittain vuosina 1939–1955. Ratasuunnitelma on osa laajempaa Kontiomäki-Pesiökylä-radon parantamishanketta. Radon parantamishankkeesta on tehty toteutus päätös 12.2.2021 ja hankkeelle on myönnetty 81 miljoonan euron valtuus valtion vuoden 2020 4. lisätalousarviossa. Rataosalla on yhteensä 31 tasoristeystä. Tasoristeysturvallisuuden parantamisen ratasuunnitelmissa (4 kpl) toimenpiteitä kohdistuu yhteensä 29:ään ylityskohtaan.

Ratasuunnitelman tarkoituksena on parantaa tasoristeysturvallisuutta ja tätä kautta mahdollistaa Kontiomäki-Pesiökylä rataosuuden nopeudennosto ja lisääntyvät puunkuljetusmäärät. Ratasuunnitelmaan sisältyy yhden tasoristeysten poistaminen, kahden tasoristeysten siirtäminen, jotka varustetaan puolipuumilaitoksien ja neljän tasoristeysten tielinjausten, näkemien ja odotustasanteiden parantaminen.

Väyläviraston ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen mukaan:

- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole melu- ja värinävaikutusta
- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole todettu olevan merkittäviä vaikutuksia luontoarvoihin, eliöstöön ja ekologisiin yhteyksiin
- ratasuunnitelmassa ja sen ratkaisussa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon maanomistusolosuhteet

Ratasuunnitelman toimenpiteiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 2,64 miljoonaa euroa (alv 0 %, MAKU 130, 2015=100). Ratasuunnitelman mukainen rakentaminen aloitetaan loppuvuodesta 2022 ja hankkeen tulee valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Verkkolaskuosoite
003724969924
Verkkolaskuoperaattori Basware Oyj
Välittäjän tunnus BAWCFI22

Y-tunnus:

2496992-4

Ratasuunnitelma

Ratasuunnitelman suunnitelmaselostuksessa on todettu maakuntakaavoitustilanne. Täsmennyksenä kohtaan 1.6.2 Maakuntakaava todetaan ratasuunnitelman alueella tai läheisyydessä sijaitsevat voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut kaavamerkin-

- nät:
- maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), Kainuun maakuntakaava 2020
 - parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka, Kontiomäki-Suomussalmi rataosuus ja niiden nykyiset liikennepaikat, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - moottorikelkkailureitti, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - Sotahistoriakohde, Hyrynkangas, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, Hyrynsalmen sahan asuinalue, Kainuun maakuntakaava 2020
 - suojelualue tai -kohde S, Lokkisärkkä, Kainuun maakuntakaava 2020
 - ge-1 Moreenimuodostuma, Huuhkajasärkän drumliinipari, valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma, MOR-Y12-081, arvoluokka 3, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - luontomatkailun kehittämisalue, Saarijärvi-Ukkohalla-Paljakka-Siikavaara, Kainuun maakuntakaava 2020
 - luontomatkailun kehittämiskohde, Saarijärven aarnialue, Kainuun maakuntakaava 2020
 - ohjeellinen ulkoilureitti, Kainuun maakuntakaava 2020
 - maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, Löytöjoen tärpättitehdas, Kainuun maakuntakaava 2020
 - luonnonsuojelualue (SL), Natura 2000-verkoston alue FI 1200059, Saarijärven aarnialue
 - elinkeinoelämän kannalta erityisen merkittävä seututie tai pääkatu (st-e, seututie 892), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - ge-1 Moreenimuodostuma, Kolkonpään kumpumoreeni- ja drumliinialue, valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma, MOR-Y12-096, arvoluokka 4, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - liikenteen yhteistyökäytävä (Ik), Viitostien kehittämisvyöhyke, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2. §:n mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kainuun liitto toteaa, että ratasuunnitelma on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen. Kontiomäki-Suomussalmi rataosuus liikennepaikkoinen on osoitettu voimassa olevassa Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 parannettavaksi radaksi. Ratasuunnitelman alueella voimassa olevat maakuntakaavat:

- Kainuun maakuntakaava 2020, hyväksytty 7.5.2007, vahvistettu VN 29.4.2009, YM3/5222/2007
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty 1.12.2014, vahvistettu YM 7.3.2016, YM7/5222/2014
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030, hyväksytty 30.11.2015, vahvistettu YM 31.1.2017, YM7/5222/2015

- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019.

Kainuun maakuntakaava-aluetta koskevat yleismääräykset, jotka kohdistuvat ratasuunnitelman alueelle ovat:

- liikenneturvallisuus (Kainuun maakuntakaava 2020)
- turvetuotanto (Kainuun maakuntakaava 2020)
- maa-ainesten ottotoiminta (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- tuulivoimaloiden rakentaminen (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030)
- rantojen käyttö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).
- vähittäiskaupan suuryksiköt (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

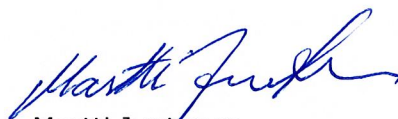
Ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen kohtaa Kaavatilanne esitetään tarkistettavaksi (lisäys) seuraavasti:

- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, Hyväksymispvm: 1.12.2014, Huom. Vahvistettu 7.3.2016 YM

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

20.6.2022

Dnro 212/08.00.00/2022

Sotkamon kunta
Kaavoitus- ja mittaustoimisto
kirjaamo@sotkamo.fi
Markkinatie 1
88600 SOTKAMO

Viite: Lausuntopyyntönnne 24.5.2022

LAUSUNTO EMÄNTÄKOULUN ASEMAKAAVAN MUUTOSTA KOSKEVASTA KAAVALUONNOKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Emäntäkoulun asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksesta. Asemakaavoitettava alue sijaitsee Sotkamon kunnassa Vuokatinvaaran asemakaava-alueella. Asemakaavan muutos koskee kortteleita 866 ja 868–895 sekä näihin kortteleihin rajoittuvia katu-, virkistys- ja maatalousalueita. Hankkeen keskeisimpänä tarkoituksena on huomioida lumilajien kilpailukeskuksen ja elokuvatuotannon maankäyttötarpeet alueella.

Asemakaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 87,5 hehtaaria. Kaavoitettavalla alueella on voimassa Vuokatin yleiskaava 2035. Asemakaavalla tavoitellaan muodostettavan korttelit 886, 868–883, 885–892 ja 895 sekä niihin liittyvät katu-, virkistys- ja maatalousalueet.

Asemakaava-alueella on voimassa lainvoimainen Vuokatin osayleiskaava 2035. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Asemakaavaluonnos

Kainuussa on uusi Kainuu-ohjelma, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025. Kainuu-ohjelman strategisten toimenpiteiden 2022–2025 mukaan Kainuussa mm. kehitetään aktiivisesti Kainuuta elokuva- ja sarjatuotantojen ympäristönä ja edistetään kansallisten ja kansainvälisten tuotantojen saamista Kainuuseen. Asemakaavan muutoksen tavoitteet ovat yhdenmukaiset Kainuu-ohjelmassa linjattujen toimenpiteiden kanssa.

Kainuussa voimassa olevat viisi maakuntakaavaa on tuotu esille asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksen kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksessa todettujen maakuntakaavamerkintöjen lisäksi asemakaava-alue sijaitsee voimassa olevassa

maakuntakaavoituksessa osoitetulla liikenteen yhteistyökäytävän (lk) kehittämis-
periaatemerkinän alueella.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksen koskevaan kaava-
luonnokseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

Puolangan kunta
Maaherrankatu 7
89200 Puolanka
kunta@puolanka.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 30.5.2022

LAUSUNTO PUOLANGAN KUNNAN UKONKANKAAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEIS- KAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Puolangan kunta pyytää lausuntoa mm. Kainuun liitolta Puolangan Ukonkankaan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS). Osayleiskaava laaditaan 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena osayleiskaavana. Osayleiskaava voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueella (tv-alueilla).

Winda Energy Oy suunnittelee Puolangan kunnan alueelle Ukonkankaan tuulivoimaluetta. Hankealue sijaitsee kunnan länsiosassa noin 2 kilometriä Puokion kylän itäpuolella. Vaalan kunnanrajaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan on etäisyyttä noin 6 kilometriä. Hankealueelle suunnitellaan enintään 35 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 320 metriä. Yksikköteho 6–10 MW ja tuulivoimahankkeen kokonaisteho on 350 MW. Hankealueen koko on noin 31,1 km².

Puolangan kunnan kunnanvaltuusto on päättänyt 11.11.2021 § 42 käynnistää Ukonkankaan alueelle osayleiskaavan laatimisen. Puolangan kunnanhallitus on päättänyt 29.4.2022 § 46 kuuluttaa osayleiskaavan vireille sekä asettaa osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville kuulemistä varten kaavoituksen ajaksi. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 44 §, 77a § ja 77b §) mukaan kunta voi myöntää tuulivoimahankkeelle rakennusluvan osayleiskaavan perusteella. Tämä osayleiskaava on tarkoitus laatia kyseisen lainmuutoksen vaatimalla tarkkuudella.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) mukaan kaavoitustyöhön tulee sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. OAS asetetaan nähtäville kaavatyön aloitusvaiheessa ja kaavan osalliset voivat lausua siitä mielihalunsa. OAS:ssa selostetaan se, mitä on suunnitteilla ja missä; ketkä ovat kaavatyön osalliset; milloin ja miten alueen suunnitteluun voi vaikuttaa; millainen on kaavoituksen aikataulu; mitkä ovat suunnittelutyön lähtökohdat ja tavoitteet sekä millaiset selvitykset ja vaikutusten arvioinnit kaavatyön aikana toteutetaan.

Suuremman kokoluokan tuulivoimala-alueen toteuttaminen edellyttää YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia (YVA) ja MRL-lain mukaisen osayleiskaavan laatimista. Lausuttavana olevassa hankkeessa kaavoitus ja

ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan samanaikaisesti omina menettelyinään. Kainuun ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Ukonkankaan tuulivoimala-alueen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy ilmi kaavoitus- ja osallistumismenettelyt sekä hankealueen nykytila.

Kainuun liitto tuo esille, että uusi Kainuu-ohjelma on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, jotka on esitelty hyvin OAS:ssa. Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden rakentamista koskevissa yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan muun muassa, että ”Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista”. Lausuttavana oleva tuulivoimahankkeen alue sijoittuu pääosin maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle, osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle tv-11 (osa-aluemerkintä). Hankealue on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa 2020 maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi kaavamerkinnällä M. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Ukonkankaan hankealuetta.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajaus täsmentyy siten kunta-kaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuuston päätös 17.6.2019, § 10). Suunnittelualue on osittain osoitettu tuulivoimalle soveltuvaksi alueeksi (tv-31) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että Ukonkankaan tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelussa otetaan huomioon muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutusten arviointi mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa tuulivoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

Kainuun ELY-keskus
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntönne 25.5.2022, Diaarinumero KAIELY/78/2022

LAUSUNTO PUOLANGAN UKONKANKAAN TUULIVOIMAHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain (252/2017) mukaisena yhteysviranomaisena lausuntoa mm. Kainuun liitolta Puolangan Ukonkankaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA).

Winda Energy Oy suunnittelee Puolangan kunnan alueelle Ukonkankaan tuulivoima-aluetta. Hankealue sijaitsee kunnan länsiosassa noin 2 kilometriä Puokion kylän itäpuolella. Vaalan kunnanrajaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan on etäisyyttä noin 6 kilometriä.

Hankealueelle suunnitellaan enintään 35 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 320 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Hankealueen koko on noin 31,1 km². YVA-menettelyn on tarkoitus edetä samanaikaisesti Puolangan kunnan alueen osayleiskaavoituksen kanssa.

Hankkeen vaihtoehdot:

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Puolangan kunnan alueelle rakennetaan 35 tuulivoimalaa.

Vaihtoehto VE2: Puolangan kunnan alueelle rakennetaan 24 tuulivoimalaa.

Sähkönsiirron vaihtoehdot:

SVE1: 110 kV voimajohto Turkkiselkään.

SVE2: 400 kV yhteislinja Turkkiselkään.

SVE3: 110 kV voimajohto OX2:n sähköasemalle Pontemaan (kaksi reittivaihtoehtoa).

Samanaikaisesti YVA-arvioinnin aikana laaditaan tuulivoima-alueen osayleiskaavaa, jonka valmistelu on käynnistynyt. Arvioinnin aikana valmistuvat selvitykset

palvelevat YVA:n lisäksi osayleiskaavoitusta.

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään YVA-ohjelman ja siitä saadun yhteysviranomaisen, Kainuun ELY-keskuksen, lausunnon pohjalta. Arviointityön tulokset kootaan YVA-selostukseen, joka valmistuessaan toimitetaan yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen asettaa arviointiselostuksen YVA-ohjelman tavoin julkisesti nähtäville.

YVA-menettelyn tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja kuvata hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. YVA-selostuksessa on annettava yhteinen arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia, joiksi tässä hankkeessa on arviointiohjelmavaiheessa katsottu maiseen, luontoon, maankäyttöön sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmänsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Toiminnan kehittäminen alueelle jatkuu YVA-menettelyn päättymisen jälkeen tarvittavilla lupa- ja kaavaprosesseilla. Arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ja siihen sisältyvä yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä liitetään hankkeen lupahakemusasiakirjoihin.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Arviointiohjelman 3.4.1 Alueidenkäyttö-kohdassa todetaan Kainuun maakuntaohjelma 2018–2021 (Kainuu-ohjelma). Kainuun liitto tuo esille, että tämän jälkeen on laadittu uusi Kainuu-ohjelma, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden rakentamista koskevissa yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan muun muassa, että "Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista". Lausuttavana oleva tuulivoimahankkeen alue sijoittuu pääosin maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle, osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle tv-11 (osa-aluemerkintä). Hankealue on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa 2020 maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi kaavamerkinnot M. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että Kainuun maakunta-kaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Ukonkankaan hankealuetta.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajaus täsmentyy siten kunta-kaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuuston päätös 17.6.2019, § 10). Suunnittelualue on osittain osoitettu tuulivoimalle soveltuvaksi alueeksi (tv-31) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Tavoiteaikataulun mukaan Kainuun uusi tuulivoimamaakuntakaava on Kainuun maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä loppuvuonna 2022 tai viimeistään keväällä 2023. Kainuun liitto pitää tärkeänä ja korostaa, että tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

Arviointiohjelman sivulla 15 esitellään Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tilanne. Kainuun liitto toteaa ko. kohtaan tarkennuksena, että Kainuussa on voimassa oleva tuulivoimamaakuntakaava, ja että tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tavoitevuosi on 2035 (ei 2030 niin kuin ohjelmassa on kirjoitettu).

YVA-ohjelman mukaan hankkeen sähkönsiirtoon on olemassa kolme eri vaihtoehtoa. Sähkönsiirron maakuntakaavallisia edellytyksiä on mahdollista arvioida käynnissä olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa YVA-ohjelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

Väylävirasto
Kirjaamo
kirjaamo@vayla.fi
PL 33
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntönnö 6.6.2022, VÄYLÄ/4829/04.01.01/2021

LAUSUNTO RATASUUNNITELMASTA TASORISTEYSTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN VÄLILLÄ HEIKKISENJOKI-EMÄJOKI, RISTIJÄRVI

Väylävirasto on laatinut ratalain (110/2007) mukaisen ratasuunnitelman tasoristeysturvallisuuden parantaminen rataosuudella Hyrynsalmi-Pesiökylä, välillä Heikkisenjoki-Emäjoki, Ristijärvi ja on pyytänyt siitä ratalain 22 a §:n mukaista lausuntoa Kainuun liitolta. Väylävirasto on pyytänyt lausuntopyynnössään Kainuun liittoa toteamaan maakuntakaavan mukaisuuden ja listaamaan ratasuunnitelman käsittämällä alueella vahvistetut tai hyväksytyt oikeusvaikutteiset maakuntakaavat.

Rataosuus Kontiomäki-Pesiökylä on avattu liikenteelle vaiheittain vuosina 1939–1955. Ratasuunnitelma on osa laajempaa Kontiomäki-Pesiökylä-radnan parantamishanketta. Radnan parantamishankkeesta on tehty toteutus päätös 12.2.2021 ja hankkeelle on myönnetty 81 miljoonan euron valtuus valtion vuoden 2020 4. lisätalousarviossa. Rataosalla on yhteensä 31 tasoristeystä. Tasoristeysturvallisuuden parantamisen ratasuunnitelmissa (4 kpl) toimenpiteitä kohdistuu yhteensä 29:ään ylityskohtaan.

Ratasuunnitelman tarkoituksena on parantaa tasoristeysturvallisuutta ja tätä kautta mahdollistaa Kontiomäki-Pesiökylä rataosuuden nopeudennosto ja lisääntyvät puunkuljetusmäärät. Ratasuunnitelmaan sisältyy kuuden tasoristeysten poistaminen, yhden tasoristeysten siirtäminen, viiden tasoristeysten tielinjausten, näkemien ja odotustasanteiden parantaminen ja uuden rajoitetun liikenteen radnan ylityksen rakentaminen.

Väyläviraston ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen mukaan:

- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole melu- ja värinävaikutusta
- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole todettu olevan merkittäviä vaikutuksia luontoarvoihin, eliöstöön ja ekologisiin yhteyksiin
- Leppäpuron ja Yrttipuron osalta laaditaan puron luontoarvoselvitys kesäkuussa 2022, jotta voidaan varmistua, että kiertotieyhteyksien rakentamisella ei ole vaikutusta Leppäpuron ja Yrttipuron alueen luontoarvoihin
- Leppäpuron osalta arvioidaan myös soidensuojelun täydennysohjelman kohteen luontoarvot (kasvillisuus, luontotyypit ja niiden edustavuus) suunnitelma-alueelle jääviltä osilta

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Verkkolaskuosoite
003724969924
Verkkolaskuoperaattori Basware Oyj
Välittäjän tunnus BAWCFI22

Y-tunnus:

2496992-4

- Ristijärvellä on tehty liito-oravaselvitys toukokuussa 2022 koskien suunniteltua kiertotieyhteyttä Y4
- Ratasuunnitelmassa ja sen ratkaisuihin on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon maanomistusolosuhteet.

Ratasuunnitelman toimenpiteiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 1,275 miljoonaa euroa (alv 0 %, MAKU 130, 2015=100). Ratasuunnitelman mukainen rakentaminen aloitetaan loppuvuodesta 2022 ja hankkeen tulee valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Ratasuunnitelma

Ratasuunnitelman suunnitelmaselostuksessa on todettu maakuntakaavoitustilanne. Täsmennyksenä kohtaan 1.6.2 Maakuntakaava todetaan ratasuunnitelman alueella tai läheisyydessä sijaitsevat voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut kaavamerkinnot:

- maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), Kainuun maakuntakaava 2020
- parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka, Kontiomäki-Suomussalmi rataosuus ja niiden nykyiset liikennepaikat, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie, valtatie 5, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- moottorikelkkailureitti, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- virkistys ja matkailukohde, Ristijärven pirtin alue, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- taajamatoimintojen alue (A), Ristijärvi, Kainuun maakuntakaava 2020 ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- tärkeät pohjavesialueet (pv), Saukkovaara ja Valkeisenkangas, Kainuun maakuntakaava 2020
- virkistysalue (V), Saukkovaara, Kainuun maakuntakaava 2020
- ulkoilureitti, Kainuun maakuntakaava 2020
- ampumarata (ea), Ristilampi, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- ampumaradan ohjeellinen melualue (me/a), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- kylä (at), Jokikylä, Kainuun maakuntakaava 2020 ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, Jokikylän kalliokosken silta, Kainuun maakuntakaava 2020
- liikenteen yhteistyökäytävä (lk), Viitostien kehittämisvyöhyke, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2. §:n mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kainuun liitto toteaa, että ratasuunnitelma on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen. Ratasuunnitelman alueella voimassa olevat maakuntakaavat:

- Kainuun maakuntakaava 2020, hyväksytty 7.5.2007, vahvistettu VN 29.4.2009, YM3/5222/2007
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty 1.12.2014, vahvistettu YM 7.3.2016, YM7/5222/2014

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030, hyväksytty 30.11.2015, vahvistettu YM 31.1.2017, YM7/5222/2015
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019.

Kainuun maakuntakaava-alueita koskevat yleismääräykset, jotka kohdistuvat ratasuunnitelman alueelle ovat:

- liikenneturvallisuus (Kainuun maakuntakaava 2020)
- turvetuotanto (Kainuun maakuntakaava 2020)
- maa-ainesten ottotoiminta (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- tuulivoimaloiden rakentaminen (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030)
- rantojen käyttö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).
- vähittäiskaupan suuryksiköt (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

Ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen kohtaa Kaavatilanne esitetään tarkistettavaksi (lisäys) seuraavasti:

- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, Hyväksymispvm: 1.12.2014, Huom. Vahvistettu 7.3.2016 YM

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Väylävirasto
Kirjaamo
kirjaamo@vayla.fi
PL 33
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntönnö 6.6.2022, VÄYLÄ/4830/04.01.01/2021

LAUSUNTO RATASUUNNITELMASTA TASORISTEYSTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN VÄLILLÄ EMÄJOKI-LIETEJOKI, RISTIJÄRVI JA HYRYNSALMI

Väylävirasto on laatinut ratelain (110/2007) mukaisen ratasuunnitelman tasoristeysturvallisuuden parantaminen rataosuudella Hyrynsalmi-Pesiökylä, välillä Emäjoki-Lietejoki, Ristijärvi-Hyrynsalmi ja on pyytänyt siitä ratelain 22 a §:n mukaista lausuntoa Kainuun liitolta. Väylävirasto on pyytänyt lausuntopyynnössään Kainuun liittoa toteamaan maakuntakaavan mukaisuuden ja listaamaan ratasuunnitelman käsittämällä alueella vahvistetut tai hyväksytyt oikeusvaikutteiset maakuntakaavat.

Rataosuus Kontiomäki-Pesiökylä on avattu liikenteelle vaiheittain vuosina 1939–1955. Ratasuunnitelma on osa laajempaa Kontiomäki-Pesiökylä-radon parantamishanketta. Radon parantamishankkeesta on tehty toteutus päätös 12.2.2021 ja hankkeelle on myönnetty 81 miljoonan euron valtuus valtion vuoden 2020 4. lisätalousarviossa. Rataosalla on yhteensä 31 tasoristeystä. Tasoristeysturvallisuuden parantamisen ratasuunnitelmissa (4 kpl) toimenpiteitä kohdistuu yhteensä 29:ään ylityskohtaan.

Ratasuunnitelman tarkoituksena on parantaa tasoristeysturvallisuutta ja tätä kautta mahdollistaa Kontiomäki-Pesiökylä rataosuuden nopeudennosto ja lisääntyvät puunkuljetusmäärät. Ratasuunnitelmaan sisältyy yhden tasoristeuksen poistaminen, yhden tasoristeuksen siirtäminen ja kahden tasoristeuksen tielinjausten, näkemien ja odotustasanteiden parantaminen.

Väyläviraston ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen mukaan:

- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole melu- ja värinävaikutusta
- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole todettu olevan merkittäviä vaikutuksia luontoarvoihin, eliöstöön ja ekologisiin yhteyksiin
- Mätäspuron osalta laaditaan puron luontoarvoselvitys kesäkuussa 2022, jotta voidaan varmistua, että kiertotieyhteyksien rakentamisella ei ole vaikutusta Mätäspuron alueen luontoarvoihin
- ratasuunnitelmassa ja sen ratkaisussa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon maanomistusolosuhteet.

Ratasuunnitelman toimenpiteiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 0,366 miljoonaa euroa (alv 0 %, MAKU 130, 2015=100). Ratasuunnitelman mukainen rakentaminen aloitetaan loppuvuodesta 2022 ja hankkeen tulee valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Ratasuunnitelma

Ratasuunnitelman suunnitelmaselostuksessa on todettu maakuntakaavoitus tilanne. Täsmennyksenä kohtaan 1.6.2 Maakuntakaava todetaan ratasuunnitelman alueella tai läheisyydessä sijaitsevat voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut kaavamerkin-

- nät:
- maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), Kainuun maakuntakaava 2020
 - parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka, Kontiomäki-Suomussalmi rataosuus ja niiden nykyiset liikennepaikat, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, Jokikylän kalliokosken silta, Kainuun maakuntakaava 2020
 - ulkoilureitti, Kainuun maakuntakaava 2020
 - valtakunnallisesti arvokas tuulikerrostuma (ge-2), Vatikangas TUU-12-045, arvoluokka 4, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - pääsähköjohto 220 kV, Kainuun maakuntakaava 2020
 - ohjeellinen pääsähköjohto 2X110 kV, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - poronhoitoalueen raja, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - pääsähköjohto 110 kV, Kainuun maakuntakaava 2020
 - pääsähköjohdon yhteystarve 110 kV, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030
 - moottorikelkkailureitti, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - valtakunnallisesti arvokas tuulikerrostuma (ge-2), Mustasuonsärkät-Ahvenlammin kangas TUU-12-044, arvoluokka 4, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - ampumaradan ohjeellinen melualue (me/a), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - tärkeä pohjavesialue (pv), Multimäki, Kainuun maakuntakaava 2020
 - virkistysalue (V), Multimäki, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - arvokas harjualue (ge), Multimäki, Kainuun maakuntakaava 2020
 - ampumarata (ea), Multiharju, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - moottoriurheilualue, (e1), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
 - maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, Lietejoen rautatie-silta, Kainuun maakuntakaava 2020
 - liikenteen yhteistyökäytävä (lk), Viitostien kehittämisvyöhyke, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2. §:n mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kainuun liitto toteaa, että ratasuunnitelma on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen. Ratasuunnitelman alueella voimassa olevat maakuntakaavat:

- Kainuun maakuntakaava 2020, hyväksytty 7.5.2007, vahvistettu VN 29.4.2009, YM3/5222/2007
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty 1.12.2014, vahvistettu YM 7.3.2016, YM7/5222/2014

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030, hyväksytty 30.11.2015, vahvistettu YM 31.1.2017, YM7/5222/2015
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019.

Kainuun maakuntakaava-alueetta koskevat yleismääräykset, jotka kohdistuvat ratasuunnitelman alueelle ovat:

- liikenneturvallisuus (Kainuun maakuntakaava 2020)
- turvetuotanto (Kainuun maakuntakaava 2020)
- maa-ainesten ottotoiminta (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- tuulivoimaloiden rakentaminen (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030)
- rantojen käyttö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).
- vähittäiskaupan suuryksiköt (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

Ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen kohtaa Kaavatilanne esitetään tarkistettavaksi (lisäys) seuraavasti:

- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, Hyväksymispvm: 1.12.2014, Huom. Vahvistettu 7.3.2016 YM

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Väylävirasto
Kirjaamo
kirjaamo@vayla.fi
PL 33
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntönnö 6.6.2022, VÄYLÄ/4828/04.01.01/2021

LAUSUNTO RATASUUNNITELMASTA TASORISTEYSTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN VÄLILLÄ LAAJANJOKI-HEIKKISENJOKI, PALTAMO JA RISTIJÄRVI

Väylävirasto on laatinut ratalain (110/2007) mukaisen ratasuunnitelman tasoristeysturvallisuuden parantaminen rataosuudella Hyrynsalmi-Pesiökylä, välillä Laajanjoki-Heikkisenjoki, Paltamo ja Ristijärvi ja on pyytänyt siitä ratalain 22 a §:n mukaista lausuntoa Kainuun liitolta. Väylävirasto on pyytänyt lausuntopyynnössään Kainuun liittoa toteamaan maakuntakaavan mukaisuuden ja listaamaan ratasuunnitelman käsittämällä alueella vahvistetut tai hyväksytyt oikeusvaikutteiset maakuntakaavat.

Rataosuus Kontiomäki-Pesiökylä on avattu liikenteelle vaiheittain vuosina 1939–1955. Ratasuunnitelma on osa laajempaa Kontiomäki-Pesiökylä-radon parantamishanketta. Radon parantamishankkeesta on tehty toteutus päätös 12.2.2021 ja hankkeelle on myönnetty 81 miljoonan euron valtuus valtion vuoden 2020 4. lisätalousarviossa. Ratasalla on yhteensä 31 tasoristeystä. Tasoristeysturvallisuuden parantamisen ratasuunnitelmissa (4 kpl) toimenpiteitä kohdistuu yhteensä 29:ään ylityskohtaan.

Ratasuunnitelman tarkoituksena on parantaa tasoristeysturvallisuutta ja tätä kautta mahdollistaa Kontiomäki-Pesiökylä rataosuuden nopeudennosto ja lisääntyvät puunkuljetusmäärät. Ratasuunnitelmaan sisältyy yhden tasoristeuksen poistaminen, yhden tasoristeuksen siirtäminen ja kolmen tasoristeuksen tielinjausten, näkemien ja odotustasanteiden parantaminen.

Väyläviraston ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen mukaan:

- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole melu- ja värinävaikutusta
- ratasuunnitelman toimenpiteillä ei ole todettu olevan merkittäviä vaikutuksia luontoarvoihin, eliöstöön ja ekologiaan yhteyksiin
- Mannispuron osalta laaditaan puron luontoarvoselvitys kesäkuussa 2022, jotta voidaan varmistua, että kiertotieyhteyksien rakentamisella ei ole vaikutusta Mannispuron alueen luontoarvoihin
- ratasuunnitelmassa ja sen ratkaisussa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon maanomistusolosuhteet

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Verkkolaskuosoite
003724969924
Verkkolaskuoperaattori Basware Oyj
Välittäjän tunnus BAWCFI22

Y-tunnus:

2496992-4

Ratasuunnitelman toimenpiteiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 0,55 miljoonaa euroa (alv 0 %, MAKU 130, 2015=100). Ratasuunnitelman mukainen rakentaminen aloitetaan loppuvuodesta 2022 ja hankkeen tulee valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Ratasuunnitelma

Ratasuunnitelman suunnitelmaselostuksessa on todettu maakuntakaavoitustilanne. Täsmennyksenä kohtaan 1.6.2 Maakuntakaava todetaan ratasuunnitelman alueella tai läheisyydessä sijaitsevat voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut kaavamerkin-

nät:

- maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), Kainuun maakuntakaava 2020
- parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka, Kontiomäki-Suomussalmi rataosuus ja niiden nykyiset liikennepaikat, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- valtakunnallisesti merkittävä maantie/runkoverkko, valtatie 5, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- tavoitteellinen runkoverkkoon kuuluva maantie, valtatie 5 ja 22 sekä kantatie 89, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- merkittävästi parannettava päärata ja liikennepaikka, Oulu-Kontiomäki-Kajaani jne., Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- päärata ja liikennepaikka, Kontiomäki-Vartius, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- ampumaradan ohjeellinen melualue (me/a), Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- moottorikelkkailureitti, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030
- liikenteen yhteistyökäytävä (lk), Viitostien kehittämisvyöhyke, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2. §:n mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kainuun liitto toteaa, että ratasuunnitelma on voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen. Ratasuunnitelman alueella voimassa olevat maakuntakaavat:

- Kainuun maakuntakaava 2020, hyväksytty 7.5.2007, vahvistettu VN 29.4.2009, YM3/5222/2007
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty 1.12.2014, vahvistettu YM 7.3.2016, YM7/5222/2014
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030, hyväksytty 30.11.2015, vahvistettu YM 31.1.2017, YM7/5222/2015
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019.

Kainuun maakuntakaava-aluetta koskevat yleismääräykset, jotka kohdistuvat ratasuunnitelman alueelle ovat:

- liikenneturvallisuus (Kainuun maakuntakaava 2020)
- turvetuotanto (Kainuun maakuntakaava 2020)
- maa-ainesten ottotoiminta (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)
- tuulivoimaloiden rakentaminen (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030)

- rantojen käyttö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).
- vähittäiskaupan suuryksiköt (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

Ratasuunnitelman hyväksymisehdotuksen kohtaa Kaavatilanne esitetään tarkistettavaksi (lisäys) seuraavasti:

Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava 2030, Hyväksymispvm: 1.12.2014, Huom. Vahvistettu 7.3.2016 YM

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

27.6.2022 Dnro 220/08.00.01/2022

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 KAJAANI

Viite: Lausuntopyyntöne 1.6.2022, KAIELY/41/2021

LAUSUNTO KAJAANIN KIVIKANKAAN TUULIVOIMAHANKKEEN JA SÄHKÖNSIIRTOON LIITTYVÄSTÄ 400 KV:N VOIMAJOHDON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa ABO Wind Oy:n ja Metsähallituksen Kajaanin Kivikankaan tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirtoon liittyvä 400 kV:n voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

ABO Wind Oy suunnittelee yhteistyössä Metsähallituksen kanssa tuulivoimala-alueen rakentamista Kajaanin kaupungin eteläosaan, lähelle Sonkajärven kunnanrajaa. Hankealue sijaitsee noin 20 km Kajaanin keskustasta etelään ja noin 10 km Sonkajärven Sukevan keskustaajamasta pohjoiseen. Hankealue käsittää yhtenäisen alueen, jonka pinta-ala on noin 100 km². Lähimmät vakituiset asuinrakennukset ja lomarakennukset sijaitsevat noin 1,8 km etäisyydellä alustavista voimalapairoista molemmissa tarkasteltavissa vaihtoehdoissa.

Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 10 MW. Voimaloiden välinen etäisyys toisistaan on keskimäärin noin 700 metriä. Tuulivoimala-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein tai ilmajohdolla. Tuulivoimala-alue liitetään sähköverkkoon Fingridin Vuolijoen sähköasemaan uudella 400 kV tai 110 kV -voimajohdolla, joka sijoittuu Terrafamen Sotkamon kaivosta palvelevan 110 kV-voimalinjan rinnalle. Tämä uusi voimajohto kuuluu osaksi hankkeen YVA-menettelyä.

Hankealueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja. Hankkeen edellyttämän rakentamiseen oikeuttavan tuulivoimaosayleiskaavan laadinta tehdään samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa. Menettelyt pyritään toteuttamaan rinnakkain muun muassa järjestämällä mahdollisuuksien mukaan yhteiset yleisötilaisuudet. Osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA:n yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia hankkeen vaihtoehtoja:

- Vaihtoehto 0: Hanketta ei toteuteta: tuulivoimala-aluetta ei rakenneta.
- Vaihtoehto 1: Hankealueelle sijoitetaan enintään 68 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 10 MW.
- Vaihtoehto 2: Hankealueelle sijoitetaan enintään 62 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 10 MW.

Sähkönsiirto: Tuulivoimala-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein tai ilmajohdoin. Hankealueelle rakennetaan sähköasema. Tuulivoimala-alue liitetään sähköverkkoon Fingridin Vuolijoen sähköasemaan uudella 400 kV tai 110 kV-voimajohdolla, joka sijoittuu Terrafamen Sotkamon kaivosta palvelevan 110 kV-voimalinjan rinnalle. Uuden voimajohtolinjan pituus on yhteensä noin 24 km.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmänsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Toiminnan kehittäminen alueelle jatkuu YVA-menettelyn päättymisen jälkeen tarvittavilla lupa- ja kaavaprosesseilla. Arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ja siihen sisältyvä yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä liitetään hankkeen lupahakemusasiakirjoihin.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitetty pääosin selkeästi YVA-menettely ja sen kulku, menettelyn aikana laaditut selvitykset sekä tulokset vaikutusten arvioinneista. Kainuussa on laadittu uusi Kainuu-ohjelma, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025. Kainuun liitto esittää YVA-selostuksen kohdan 2.2.3 täydentämistä tältä osin. Kainuun maakuntakaavatilanne on kuvattu arviointiselostuksessa.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden rakentamista koskeissa yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan muun muassa, että ”Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista”. Kivikankaan alue sijoittuu osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle Maaselänkangas tv-7 (osa-aluemerkintä).

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alueet täsmentyvät kuntakaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen

muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuuston päätös 17.6.2019, § 10). Suunnittelualue on osoitettu tuulivoimalle soveltuvaksi alueeksi (tv-24) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Kainuun eteläosassa on vireillä useita tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia Kivikankaan hankkeen kanssa. Yhteysviranomainen on todennut, että yhteisvaikutusten arviointi tulee korostumaan tässä hankkeessa. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että Kivikankaan tuulivoimahanketta suunniteltaessa huomioidaan muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

Tuulivoimahankkeen toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyvälle ja loma-asutukselle sekä linnustolle ja muulle eläimistölle. Ehdotus vaikutusten seurantaohjelmasta on kuvattu YVA-selostuksessa niukasti. Esimerkiksi ihmisten elinolojen ja viihtyvyyden seuranta ehdotetaan aloitettavaksi vasta kolmen toimintavuoden jälkeen. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan. Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

2.8.2022 Dnro 235/08.00.02/2022

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 KAJAANI

Viite: Lausuntopyyntöne 7.6.2022, KAIELY/917/2021

LAUSUNTO TAKIANKANKAAN-HUKKALANSALON (PUOLANKA-PALTAMO) TUULIVOI- MAHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Ilmatar Paltamo OY:n Takiankankaan-Hukkalansalon (Puolanka-Paltamo) tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma).

Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee kahden tuulivoima-alueen rakentamista Paltamon ja Puolangan kuntien alueelle, lähimmillään noin kahdeksan kilometrin etäisyydelle Paltamon kuntakeskuksesta länteen. Takiankankaan alue sijoittuu Osmankajärven länsipuolelle, ulottuen pohjoispuolella Puolangan Julkuvaaraan ja lännessä Vaalan kuntarajaan (maakuntaraja). Hukkalansalon alue sijoittuu Osmankajärven kaakkoispuolelle järven ja kantatie 78:n väliselle alueelle.

Hankealueille suunnitellaan enintään 52 tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Hankealueet kattavat kokonaisuudessaan noin 8122 hehtaarin laajuisen alan. Tästä Takiankankaan osuus on 4678 hehtaaria ja Hukkalansalon 3444 hehtaaria. Sähkönsiirtoa varten tuulivoimapuistojen alueelle rakennetaan muuntoasemat ja tuotettu sähkö on suunniteltu siirrettävän valtakunnanverkkoon joko Fingrid Oyj:n Nuojuan tai Seitenoikean sähköaseman kautta. Toteutuvasta voimalamäärästä riippuen sähkönsiirtoa varten rakennetaan joko 110 kV:n tai 400 kV:n voimalinja, jonka pituus on noin 50 kilometriä.

Hankkeen vaihtoehdot:

TVE 0: Hanketta ei toteuteta.

TVE 1: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 52 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 31 kpl sijoittuu Takiankankaan alueelle ja 21 kpl Hukkalansalon alueelle.

TVE 2: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 50 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 29 kpl sijoittuu Takiankankaan alueelle ja 21 kpl Hukkalansalon alueelle.

TVE 3: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 49 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 31 kpl sijoittuu Takankankaan alueelle ja 18 kpl Hukkalansalon alueelle.

TVE 4: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 47 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 29 kpl sijoittuu Takankankaan alueelle ja 18 kpl Hukkalansalon alueelle.

Sähkönsiirron vaihtoehdot:

SVE 1: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Nuojuan sähköasemalle. Hukkalansalon ja Takiankankaan välisen 110 tai 400 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.

SVE 2: 110 kV tai 400 kV:n voimajohto Seitenoikean sähköasemalle. Takiankankaan ja Hukkalansalon välisen 110 kV voimajohdon reitille on kaksi vaihtoehtoa; VEA kulkee Osmankajärven eteläpuolitse ja VEB Osmankajärven pohjoispuolitse.

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään YVA-ohjelman ja siitä saadun yhteysviranomaisen, Kainuun ELY-keskuksen, lausunnon pohjalta. Arviointityön tulokset koostaan YVA-selostukseen, joka valmistuessaan toimitetaan yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen asettaa arviointiselostuksen YVA-ohjelman tavoin julkisesti nähtäville.

YVA-menettelyn tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja kuvata hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. YVA-selostuksessa on annettava yhteinen arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia, joiksi tässä hankkeessa on arviointiohjelmavaiheessa katsottu maisemaan, luontoon, maankäyttöön sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmänsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Toiminnan kehittäminen alueelle jatkuu YVA-menettelyn päättymisen jälkeen tarvittavilla lupa- ja kaavaprosesseilla. Arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ja siihen sisältyvä yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä liitetään hankkeen lupahakemusasiakirjoihin.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Arviointiohjelman 3.1.3 Hankkeen tavoitteet ja alueellinen merkitys -kohdassa todetaan Kainuun maakuntaohjelma 2018–2021 (Kainuu-ohjelma). Kainuun liitto tuo esille, että tämän jälkeen on laadittu uusi Kainuu-ohjelma, joka on hyväksytty maakuntavaltuustossa 22.12.2021. Se sisältää maakuntastrategian 2040 sekä maakuntaohjelman 2022–2025.

Arviointiohjelmassa on hyvin lueteltu Kainuun viisi voimassa olevaa maakuntakaavaa. Hankealueelle kohdistuvat maakuntakaavamerkinnot on myös pääosin lueteltu kattavasti ohjelmassa, mutta aluevarausmerkintä M (Kainuun maakuntakaava 2020; Kainuun vaihemaakuntakaava 2030), maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettut alueet, puuttuu. Maakuntakaavamerkintää koskee seuraava suunnittelumääräys, joka on tarpeen lisätä ohjelmaan: *"Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa-*

ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta.”

Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden rakentamista koskevissa yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan muun muassa, että ”Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista”. Lausuntopyynnön kohteena olevat seudullisesti merkittävät hankealueet sijoittuvat Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajaus täsmentyy siten kunta-kaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuuston päätös 17.6.2019, § 10). Suunnittelualueet ovat osittain osoitetut tuulivoimalle soveltuviksi alueiksi (tv-27 ja tv-28) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskevassa maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Kaavaratkaisu tarkentuu valmisteluprosessin edetessä. Tavoiteaikataulun mukaan Kainuun uusi tuulivoimamaakuntakaava on Kainuun maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä loppuvuonna 2022 tai viimeistään keväällä 2023. Koska kyseiset hankealueet sijaitsevat lähellä toisiaan, Kainuun liitto pitää tärkeänä ja korostaa, että tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan hankkeiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta.

Hukkalansalon alue rajautuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan ja Vaalan kunnan rajaan. Kainuun liitto korostaa, että kyseistä aluetta suunniteltaessa on tärkeää huomioida viereisen maakunnan ja kunnan nykyiset ja suunnitellut tuulivoimahankkeet ja muu maankäyttö. Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota yhteisvaikutuksiin maiseman, luonnon ja eläinten kannalta.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen sähkönsiirtoon on olemassa kaksi eri vaihtoehtoa. Sähkönsiirron maakuntakaavallisia edellytyksiä on mahdollista arvioida käynnissä olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla.

Tuulivoimahankkeiden toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyvälle ja loma-asu- tukselle sekä linnustolle. Kainuun liitto pitää tärkeänä sitä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantame- nettelyllä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vai- kutuksia lievennetään tai poistetaan.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa YVA-ohjelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

8.8.2022

Dnro 243/08.00.00/2022

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 KAJAANI

Viite: Lausuntopyyntöne 13.6.2022, KAIELY/50/2022

LAUSUNTO LÖYTÖSUON TUULIVOIMAHANKKEEN YVA-ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain (252/2017) mukaisena yhteysviranomaisena lausuntoa mm. Kainuun liitolta Kajaanin Löytösuon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava Ilmatar Kajaani Oy suunnittelee tuulipuiston rakentamista Löytösuon alueelle Kajaanin länsirajalle. Hankealue rajautuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntarajaan, Pyhännän ja Siikalatvan kunnanrajoihin. Hankealue sijaitsee noin 1,5 kilometriä Vuolijoen taajaman länsipuolella ja yli 30 kilometriä Kajaanin taajaman lounaispuolella.

Hankealueelle suunnitellaan enintään 35 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Hankealueen pinta-ala on noin 4500 hehtaaria.

Hankkeen vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto VE 0: hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE 1: hankealueelle sijoitetaan enintään 35 uutta tuulivoimalaa.

Vaihtoehto VE 2: hankealueelle sijoitetaan enintään 15 uutta tuulivoimalaa. Tuulivoimalat sijoittuvat tuulivoimamaakuntakaavan mukaiselle tuulivoima-alueelle.

Sähkönsiirron vaihtoehdot ovat:

SVE A: noin 25 kilometrin pituinen 110 kV tai 400 kV voimajohtolinja Vuolijoen sähköasemalle.

SVE B: noin 7 kilometrin pituinen 110 kV voimajohto (ilmajohto) Kajave Oy:n hallinnoimaan 110 kV voimajohtoon.

YVA-ohjelman laatiminen on aloitettu alkuvuodesta 2022. Ympäristövaikutusten arviointia varten laadittavat selvitykset tehdään maastokaudella 2022. YVA-selostuksen on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2023.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016, 02066 DOCUSCAN
Verkkolaskuoperaattori: CGI
Suomi Oy
Välittäjän tunnus: 003703575029
OVT-tunnus: 003724969924

Y-tunnus:

2496992-4

Samanaikaisesti YVA-arvioinnin aikana laaditaan tuulivoima-alueen osayleiskaava. Kajaanin kaupunki on hyväksynyt osayleiskaavan laadintaa koskevan kaavoitus-sopimuksen 22.2.2022. YVA-arviointia varten tehtävissä selvityksissä huomioidaan alueen kaavoituksessa tarvittavat selvitystarpeet, jolloin osayleiskaava voidaan laatia pääosin YVA-menettelyn selvitysaineiston pohjalta. Yhteysviranomaisen (ELY-keskus) arvioi YVA-ohjelman ja selostuksen laadun ja riittävyyden ja antaa niitä koskevan lausunnon ja perustellun päätelmän hankevastaavalle. Perustellun päätelmän jälkeen valmistellaan kaavaehdotus, johon on valittu yksi vaihtoehto. Kaavaselostuksessa tuodaan esiin, miten YVA-menettelyn aikana saadut mielipiteet ja lausunnot sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Arviointiohjelma on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus ja siinä on todettu Kainuun maakuntakaavoitustilanne ja valmisteilla oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen.

Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa, joiden maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Löytösuon tuulivoimahankkeen alueen pääasiallinen maankäyttömuoto on voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavoituksessa maa- ja metsätalousvaltainen alue (kaavamerkintä M).

Arviointiohjelman kohtaan 8.3.2 Kainuun maakuntakaavat, yhdistelmämaakuntakaava, esitetään lisättäväksi Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M, Kainuun maakuntakaava 2020), Ampumarata, johon liittyy selvitystarpeita (se, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030) ja Turvetuotantoon soveltuva alue tu-2 (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030). Ohjeellinen pääsähköjohto 110 kV tilalle esitetään vaihdettavaksi Pääsähköjohdon yhteystarve 110 kV (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2030). Kaavamerkinnot Pääsähköjohto 400 kV, 220 kV, 110 kV sulkeista esitetään poistettavaksi teksti Kainuun vaihemaakuntakaava 2030.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asema-kaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajaus täsmentyy sitten kuntakaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuusto 17.6.2019, § 10). Löytösuon hankealue on osoitettu osa-aluemerkinnällä osittain tuulivoimaloiden alueeksi (tv-25 Löytösuo) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Löytösuon tv-25 aluetta laajemman aluekokonaisuuden soveltuvuutta seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon on mahdollista arvioida valmisteilla olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen jatkovalmistelun yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tavoiteaikataulun mukaan valmisteilla oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksymiskäsittelyssä loppuvuonna 2022 tai viimeistään keväällä 2023. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan muut lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisemavaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen sähkönsiirtoon on olemassa kaksi eri vaihtoehtoa. Sähkönsiirron maakuntakaavallisia edellytyksiä on mahdollista arvioida valmisteilla olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla.

Tuulivoimahankkeen toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta muun muassa vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyvälle ja loma-asutukselle sekä linnustolle ja muulle eläimistölle. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

8.8.2022
Dnro 243/08.00.00/2022

Kajaanin kaupunki
kajaani@kajaani.fi
Ympäristötekkinen toimiala
PI 133
87101 KAJAANI

Lausuntopyyntönnne 22.6.2022

LAUSUNTO LÖYTÖSUON TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Kajaanin kaupunki on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Löytösuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiö Ilmatar Kajaani Oy suunnittelee enintään noin 35 tuulivoimayksikön tuulivoimapuiston rakentamista Löytösuon hankealueelle Kajaanin kaupungin länsiosaan. Hankealueella tuotettu sähkö on tarkoitus siirtää valtakunnan kantaverkkoon joko noin 14,6 km etäisyydellä hankealueen kaakkoispuolella sijaitsevan Fingrid Oyj:n Vuolijoen sähköaseman kautta tai vaihtoehtoisesti hankealueen itärajalla kulkevan Kajave Oy:n 110 kV voimajohtoon liittymällä.

Kajaanin kaupunginhallitus on hyväksynyt kokouksessaan 22.2.2022 (§ 41) kaavoitusaloitteen kaavoituksen valmistelun käynnistämisestä.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kunta voi myöntää tuulivoimahankkeelle rakennusluvan osayleiskaavan perusteella. Osayleiskaavan hyväksyy Kajaanin kaupunginvaltuusto.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) mukaan kaavoitustyöhön tulee sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville kaavatyön aloitusvaiheessa. Osalliset voivat lausua mielipiteensä suunnitelmasta ja sitä tarkennetaan kaavatyön edetessä.

Löytösuon tuulivoimahankkeen kaavoituksen yhteydessä toteutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). YVA-menettelyn yhteydessä tutkitaan hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia. Laadittuja selvityksiä ja arvioinnin

tuloksia hyödynnetään osayleiskaavoituksessa, jossa ratkaistaan hankkeen toteuttaminen.

Löytösuon hankealuetta ei ole osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavoituksessa tuulivoimaloiden alueeksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Löytösuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy ilmi kaavoitus- ja osallistumismenettelyt, hankealueen nykytila ja maakuntakaavoitustilanne.

Kainuussa voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Löytösuon suunnittelualueen pääasiallinen maankäyttömuoto on voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavoituksessa maa- ja metsätalousvaltainen alue (kaavamerkintä M).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohtaan 6.3 Maakuntakaava esitetään lisättäväksi Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M, Kainuun maakuntakaava 2020). Ohjeellinen pääsähköjohto 110 kV tilalle esitetään vaihdettavaksi Pääsähköjohdon yhteystarve 110 kV. Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa myös Ampumarata, johon liittyy selvitystarpeita (se, Kainuun vaihemaakuntakaava 2030) ja Turvetuotantoon soveltuva alue tu-2 (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030). Maakuntakaavojen maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat Löytösuon aluetta.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alue täsmentyy siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuusto 17.6.2019, § 10). Löytösuon hankealue on osoitettu osaluemerkinnällä osittain tuulivoimaloiden alueeksi (tv-25 Löytösuo) tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen maakuntakaavaluonnoksessa, joka on ollut julkisesti

nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Löytösuon tv-25 aluetta laajemman aluekoko-
naisuuden soveltuvuutta seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon on mah-
dollista arvioida valmisteilla olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkista-
misen jatkovalmistelun yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alu-
een maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä
tarkkuustasolla. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen tavoiteaikatau-
lun mukaan valmisteilla oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväk-
symiskäsittelyssä loppuvuonna 2022 tai viimeistään keväällä 2023.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdassa 8.2 on esitetty osallistumisen mah-
dollisuuksia ja tapoja. Hankkeesta tiedottamista voisi edesauttaa myös hankevas-
taavan verkkosivujen kautta tapahtuva tiedottaminen ja vuorovaikutus. Kainuun
liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen
tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Ei huomautettavaa. Kerran valtuustokaudessa asian käsittely on realistinen eikä rasita kuntaa liiaksi. Se mahdollistaa ajankohtaisen tiedon hyödyntämisen ja reagoimisen mahdollisiin muutoksiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

Ilmastosuunnitelman sisältövaatimukset ovat selkeitä, tarkoituksenmukaisia ja antavat kunnalle toteutukseen liikkumavaraa. Esitetty muutos kuntien mukaan ottamisesta ilmastosuunnitelmien tekemiseen on siten pääasiassa kannatettava. Koska laista tulisi muutosesityksen myötä kaikkia kuntia sitova ja velvoittaisi ne lakisääteisesti tekemään ilmastosuunnitelmat, on tässä otettava huomioon erityisesti pienten kuntien resurssiniukkuus. Ilmastolain muutos tulee kohdistumaan eniten pieniin kuntiin, koska lähes kaikilla isoilla kunnilla on jo ilmastosuunnitelma. Pienet kunnat kärsivät jo resurssien puutteesta ja uusi velvoite pahentaa tilannetta. Tämä tulee ottaa huomioon ja ottaa käyttöön tarvittaessa rahoitusta ja välineitä kuntien työtä helpottamaan. Esityksessä mainittu valtion tuki hakemuksen perusteella on hyvä ja se tulee kohdentaa erityisesti pieniin kuntiin ja sellaisiin kuntiin, joilla ei ole olemassa ilmastosuunnitelmaa.

Esityksessä oleva tavoite sallia kunnille ilmastotoimien toteuttaminen omista lähtökohdistaan ja kunnalle tärkeiden asioiden painottaminen sekä päästötietoja koskevien maksuttomien työkalujen turvaaminen ovat tärkeitä turvaamaan yhtäläiset mahdollisuudet ilmastosuunnitelman laatimiseen. Ilmastosuunnitelman vähimmäissisällön määrittelyssä on syytä kuunnella kuntien mielipiteitä ja mahdollisuuksia. Kunnat tarvitsevat maksuttomat ja ajantasaiset tietopalvelut ilmastosuunnitelmatyönsä tueksi.

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (756/2021, 17§) säädetään, että maakunnan liitto edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä. Maakuntaliitot, alueensa keskeisenä edunvalvojana ja lakisääteisten tehtäviensä (alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus), kautta, voivat toimia kuntien tukena ilmastosuunnitelmien laatimisessa, toimeenpanossa ja seurannassa. Ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen toimet ovat usein kuntarajat ylittäviä laajoja kysymyksiä, jotka edellyttävät

laajaa vuoropuhelua, ja joihin vastataan mm. maakuntakaavoituksella. Maakuntaliitot ovat laajassa yhteistyössä laatineet alueelleen ilmastotiekarttoja ja -suunnitelmia, jotka toimivat tarvittaessa vankkana tietopohjana kuntien ilmastosuunnitelmiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

Seurantavelvoitteessa tulee huomioida, ettei kaikilla kunnilla ole osaamista tai kokemusta ilmastotoimien ja vaikuttavuuden seurannasta. Kuntien rajallisten resurssien vuoksi, indikaattoreiden tulee olla sellaisia, joiden seuranta ei edellytä uuden tiedon tuottamista ja laskentaa.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

-

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että kunnat voivat laatia ilmastosuunnitelman omista lähtökohdistaan ja niiden tahojen kanssa, jotka oman ilmastosuunnitelmansa kannalta näkevät tarpeellisiksi.

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

-

Muutoksenhaku kuntien ilmastosuunnitelmiin (21 b § 5 mom)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Kainuun liitto pitää hyvänä, että lakiesityksen myötä kuntien roolin tunnistaminen ilmastotyössä vahvistuu. Isot kunnat ovat laatineet ilmastosuunnitelmiaan, ja on hyvä, että nyt myös pienet kunnat suunnitelmallisesti sitoutetaan työhön. Resurssit ja tuki kunnille ilmastosuunnitelman laadintaan, ja toimeenpanoon on keskeisistä. Taloudellisten resurssien lisäämisen rinnalla kunnille tulisi tarjota myös koulutusta asiaan. Tämä on tarpeen myös seurannan kehittämiseksi kunnissa.

Muut huomiot

-

Jouni Ponnikas

Aluekehitysjohtaja

Kainuun liitto

Kaupunkiympäristön palvelualue
Kaavoitus ja mittaus
kirjaamo@kuhmo.fi
PL 15, 88901 KUHMO

Viite: Lausuntopyyntönnne 1.7.2022

MIELIPIIDE KUHMON TERVEYSASEMAN ALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Kuhmon kaupunki on ilmoittanut kuulutuksella asemakaavanmuutoksen vireille tuloista 1.7.2022 ja antanut osallisille mm. Kainuun liitolle mahdollisuuden jättää mielipiteensä asemakaavamuutosta koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Asemakaavasuunnittelun kohteena on Kuhmon kaupungin terveysaseman alue. Alue sijaitsee keskeisellä, kaupunkikuvallisesti tärkeällä paikalla Kuhmon kaupungin keskustan tuntumassa Lammasjärven rannassa. Suunnittelualueella sijaitsevat entuudestaan mm. terveysasema, lääkärin talo, seurakuntatalo sekä lääkärin asunnot (Kuhmon Terva-asunnot) ja rantasauna. Lääkärin asunnot ja rantasauna eivät ole nykyisellään käytössä. Lääkärin talo toimii SPR:n koulutustilana.

Asemakaavassa tutkitaan alueelle tulevaa rakentamista huomioiden kaupunkikuvalliset ja maisemalliset näkökulmat, alueen rakennettavuus, virkistysreittien, puistoalueiden ja pysäköinnin tarpeet ja sijainnit sekä alueella olevien toimijoiden tarpeet ja tavoitteet. Tavoitteena on Lammasjärven ranta-alueen kehittäminen kaikkien kaupunkilaisten käytössä olevana virkistysalueena. Rannassa kulkeva reitti yhdistetään Kontion koulun alueen rantareittiin. Suunnitteluissa otetaan huomioon ympäristössä sijaitsevat arvorakennukset kuten Kuhmon kirkko.

Suunnittelualueella on voimassa oleva Kuhmon keskustaajaman osayleiskaava.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on hyvin laadittu, ja Kainuun liitolla ei ole siihen huomautettavaa.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115, 87101 Kajaani

Viite: Lausuntopyyntöne 14.6.2022, Diaarinumero KAIELY/912/2021

LAUSUNTO PUOLANGAN KOIRAKANKAAN JA HIRVIVAARA – MURTIOVAARAN TUULIVOIMAHANKKEIDEN JA HANKKEIDEN SÄHKÖNSIIRTOON LIITTYVÄN VOIMAJOHDON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisena yhteysviranomaisena mm. Kainuun liiton lausuntoa Puolangan Koirakankaan ja Hirvivaara–Murtiovaaran tuulivoimapuistojen YVA-ohjelmasta. Metsähallitus suunnittelee Koirakankaan ja Hirvivaaran-Murtiovaaran tuulivoima-alueiden rakentamista Puolangan kunnan alueelle. Hirvivaara–Murtiovaaran tuulivoima-alueiden etäisyys on noin 10 kilometriä ja Koiravaaran tuulivoima-alue noin 25 kilometriä Puolangan keskustaajamasta etelään.

Hankkeen tuulivoimapuistojen alueelle suunnitellaan enintään 32 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 300 metriä. Koirakankaan alueen laajuus on 1854 hehtaaria ja Hirvivaara–Murtiovaaran 2346 hehtaaria. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho olisi 5–10 MW. Ohjelmassa käsitellään myös sähkönsiirtovaihtoehtoa.

Hankkeen vaihtoehdot

Tuulivoimalavaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta.

Tuulivoimalavaihtoehto VE 1: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 32 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 13 kpl sijoittuu Koirakankaan alueelle ja 19 kpl Hirvivaara–Murtiovaaran alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Tuulivoimalavaihtoehto VE 2: Hankkeessa rakennetaan yhteensä enintään 22 uutta tuulivoimalaa. Voimaloista 9 kpl sijoittuu Koirakankaan alueelle ja 13 kpl Hirvivaara–Murtiovaaran alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Sähkönsiirtovaihtoehto SVE1

Sähkönsiirtoa varten rakennetaan yhteensä noin 25 kilometrin pituinen 110 tai 400 kV voimajohto, joka lähtee Hirvivaara–Murtiovaara tuulivoima-alueen keskiosasta ja kulkee kohti etelää Koirakankaan tuulivoima-alueen länsiosaan. Koirakankaan

tuulivoima-alueen jälkeen voimajohto kääntyy kohti lounasta, päätyen suunnitellun Turkkiselän tuulivoima-alueen itärajan tuntumaan.

Turkkiselän tuulivoima-alueen läheisyyteen suunnitellun sähköaseman ja tuulivoima-alueille sijoittuvien sähköasemien sijainti sekä liitäntävoimajohdon reitti ovat alustavia ja ne tarkentuvat jatkosuunnittelussa siten, että ne ovat tiedossa viimeistään YVA-selostusvaiheessa.

Ympäristövaikutusten arviointi tehdään YVA-ohjelman ja siitä saadun yhteysviranomaisen, Kainuun ELY-keskuksen, lausunnon pohjalta. Arviointityön tulokset kootaan YVA-selostukseen, joka valmistuessaan toimitetaan yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen asettaa arviointiselostuksen YVA-ohjelman tavoin julkisesti nähtäville.

YVA-menettelyn tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja kuvata hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. YVA-selostuksessa on annettava yhteinen arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Arvioinnissa keskitytään tarkastelemaan hankkeen kannalta merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia, joiksi tässä hankkeessa on arviointiohjelmavaiheessa katsottu maiseen luontoon, maankäyttöön sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen antaa perustellun päätelmänsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Toiminnan kehittäminen alueelle jatkuu YVA-menettelyn päättymisen jälkeen tarvittavilla lupa- ja kaavaprosesseilla. Arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ja siihen sisältyvä yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä liitetään hankkeen lupahakemusasiakirjoihin.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman Tiivistelmässä todetaan, että Puolangan kunnan alueella on voimassa Kainuun vaihemaakuntakaava, joka on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että Kainuussa on viisi maakuntakaavaa, joiden voimassa olevat maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset koskevat hankealuetta ja ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Kainuun liitto ehdottaa harkittavaksi YVA-ohjelman 8.3.1 *Kainuun maakuntakaavat* -kohtaan, että kaikki hankealueella voimassa olevat maakuntakaavat esitellään ensin ja sen jälkeen tuodaan esille voimassa olevat maakuntakaavamerkinnot. Nyt YVA-ohjelmassa on todettu Kainuun maakuntakaava 2020. Tämän jälkeen on lisätty kaikkien voimassa olevien kaavojen maakuntakaavamerkinnot, jonka jälkeen on esitelty muut voimassa olevat maakuntakaavat. Nyt lukija voi saada virheellisen käsityksen, että kaikki luetellut maakuntakaavamerkinnot on osoitettu yhdessä maakuntakaavassa, vaikka ne on osoitettu eri kaavoissa.

YVA-ohjelman 8.3.1 *Kainuun maakuntakaavat, Kainuun maakuntakaava 2020* -kohdassa on virheellisesti Kainuun vaihemaakuntakaavaa 2030 koskeva teksti. Kainuun liitto pyytää korjaamaan kyseisen kohdan mm. Kainuun maakuntakaavan 2020 hyväksymispäivämäärän ja lainvoimaiseksi julistamisen päivämäärän osalta.

Hankealueille ja niiden ympäristöön kohdistuvat maakuntakaavamerkinnot on esitetty kattavasti YVA-ohjelmassa luukuun ottamatta maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita -aluevarausmerkintää M (Kainuun maakuntakaava 2020;

Kainuun vaihemaakuntakaava 2030). Aluevarausmerkintää koskee suunnittelumääräys, joka on tarpeen lisätä ohjelmaan muiden maakuntakaavamerkintöjen ta-
paan:

”Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elin-keinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä pelto-alueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta.”

Voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden rakentamista koskevissa yleisissä suunnittelumääräyksissä todetaan muun muassa, että ”Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista”. Lausuttavana olevan tuulivoimahankkeen alue Hirvivaara-Murtiovaara sijoittuu osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle tv-10 (osa-aluemerkintä). Koirakangas sijoittuu osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle tv-11. Kainuun liitto toteaa huomioitavaksi YVA-menettelyssä, että kaikki Kainuun maakuntakaavoituksessa annetut koko maakuntakaava-alueen käsittävät yleiset suunnittelumääräykset koskevat molempia hankealueita.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-
us täsmentyy siten kunta-
kaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Niin kuin YVA-ohjelmassa tuodaan esille, Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on parhaillaan käynnissä (Kainuun maakuntavaltuuston päätös 17.6.2019, § 10). Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskeva kaavaluonnos on ollut julkisesti nähtävillä 22.12.2021-31.1.2022. Maakuntakaavaluonnoksessa ei ole esitetty muutoksia hankealueille. Tuulivoimaloiden aluetta tv-10 ja tv-11 laajempien aluekokonaisuuksien soveltuvuutta seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon on mahdollista arvioida valmisteilla olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen jatkovalmistelun yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla. Tavoiteaikataulun mukaan Kainuun uusi

tuulivoimamaakuntakaava on Kainuun maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä loppuvuonna 2022 tai viimeistään keväällä 2023.

Koska lausuntopyyynnön kohteena olevat hankealueet sekä mm. Puolangan Ukonkankaalle suunnitteilla oleva tuulivoimamaakuntakaava-alue sijaitsevat lähellä toisiaan, Kainuun liitto pitää tärkeänä ja korostaa, että tuulivoimamahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan hankkeiden yhteisvaikutukset mm. asutuksen ja maisema-vaikutusten osalta voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa annettujen yleismääräysten mukaisesti.

YVA-ohjelman mukaan hankkeiden sähkönsiirtoon on olemassa yksi vaihtoehto. Sähkönsiirron maakuntakaavallisia edellytyksiä on mahdollista arvioida käynnissä olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä yhteensovittaen ja huomioiden myös muut alueen maankäyttömuodot ja -tarpeet maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tarkkuustasolla.

Kainuun liitto esittää YVA-ohjelmaan korjattavaksi, että YVA-ohjelmassa todetut Puolangan kunnan alueelle sijoittuvat maakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet on osoitettu Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020, ei Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030.

Kainuun liitto toteaa tarkennuksena YVA-ohjelman Tiivistelmän-kohtaan Kaavoitus, että Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden soveltuvuutta on arvioitu mm. Sisä-Suomen tuulivoimaselvityksessä (2011) ja Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys -selvityksessä (2013).

Tuulivoimamahankkeen toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyvälle ja loma-asutukselle sekä linnustolle ja muulle eläimistölle. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimamahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan. Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa YVA-ohjelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sini Kantola
aluesuunnitteluasiantuntija